K. SVENSKA VETENSKAPSAKADEMIENS ÅRSBOK FÖR ÅR 1953

SÄRTRYCK

STATENS ETNOGRAFISKA MUSEUM

ÅRSBERÄTTELSE FÖR 1952

STOCKHOLM
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI AB

D. Statens etnografiska museum.

Personal.

Museets ordinarie personal har såtillvida ändrats, att fr. o. m. den 1 juli placerades föreståndaren i lönegrad Co 14 och museibiträdet i Ca 13. Av övriga befattningshavare uppflyttades samtidigt e. o. museibiträdet samt hantverkaren till Ce 12.

Under professor LINDBLOMS semester och tjänstledighet har föreståndarebefattningen upprätthållits av museiassistenten S. LINNÉ. Denne var tjänstledig 16/8—25/8. Se nedan.

Musikdirektören fil. stud. GERDA TÖRNBERG har tjänstgjort elva månader som deltidsanställt skrivbiträde.

Som arkivarbetare, avlönade av Arbetsmarknadsstyrelsen, ha tjänstgjort: f. d. professorn i Shanghai YNGVE LAURELL och hr GUSTAF LARSSON (bägge $^{3}/_{4}$-tid), fru FRIDA LEPIK och sjökaptenen JOHAN TOMSON (båda heltid), samtliga under hela året, samt gymnastikdirektören fru SIGRID WIKING-OLSSON 21/4—31/12.

Lokalförhållanden.

Tack vare Byggnadsstyrelsens tillmötesgående ha flera lokalförbättringar kunnat utföras. I utställningsbyggnaden ha två stora väggfasta montrer uppförts, varigenom bl. a. hittills fritt stående tempelmodeller m. m. skyddas mot åverkan. Belysning har installerats i montrerna. Dessa och två arbetsrum ha målats.

Museets båthus har från magasin ändrats till visningslokal. Sålunda har taket förstärkts och inklätts med träfiberplattor, nytt cementgolv inlagts, väggar och tak målats samt elektrisk belysning och värme indragits. Avsikten är här att utställa båtar och båtmodeller med tillträde för allmänheten.

Verksamheten under året.

Föreståndarens tid har huvudsakligen upptagits av löpande ärenden, tjänsteskrivelser, utländsk korrespondens, av studerande och andra besökande m. m. Han har bestämt och katalogiserat samlingar men ej fått någon tid över för vetenskapligt författarskap.

Under året har föreståndaren, med bibehållen lön och delvis

statligt understöd, företagit tre utländska resor. 7/4—10/4 åtnjöt han tjänstledighet för att som medlem av Internationella Afrikainstitutets exekutiva råd deltaga i dettas årsmöte i Bryssel. Han gjorde därvid studier i Musée du Congo Belge och i Musées Royaux d'Art et d'Histoire. 9/6—21/6 bevistade han Wenner-Gren Foundation's International symposium on anthropology i denna stiftelses hem i New York, inbjuden av dr AXEL WENNER-GREN personligen, som bekostade både resa oeh uppehåll. Detta ytterst givande oeh viktiga symposium, till vilket ett 70-tal forskare från olika delar av världen inbjudits, var ett nytt bevis på dr Wenner-Grens stora oeh frikostiga intresse för vetenskap oeh andlig kultur i allmänhet. Tillfälle gavs till upprepade studier i American Museum of Natural History, ävensom besök i Museum of the American Indian, Heye Foundation, samt i University Museum of Philadelphia. Slutligen deltog föreståndaren 30/8—10/9 som Sveriges representant, oeh även Vetenskapsakademiens, i den 4. Internationella kongressen för antropologi oeh etnologi i Wien, med ca 800 deltagare. Han utsågs vara en av kongressens sex utländska vieepresidenter. Studier företogos i Museum für Völkerkunde i Wien oeh efter kongressen i museer i landsorten.

Föreståndaren har fortsatt sin undervisning i allmän och jämförande etnografi vid Stockholms högskola, i form av seminarier en gång i veckan, i museet. Fjorton sådana höllos under vår- oeh tretton under höstterminen. Jur. oeh fil. kand. BIRGER OHLSON har avlagt fil. lic.-examen i ämnet, medan följande tenterat för olika betyg i fil. kand.-examen: akademinotarien GÖSTA LARSSON (höjt betyg), folkskolläraren RAGNAR SCHULTZE samt studerandena KARIN AASMA, LENNART ENGSTRÖM, SIV HALLENGREN, BIRGIT KLEIN, GERTRUD LIND, ASTA POHLHAUSEN, GUNNAR SAHLIN, BRUNO SCHUB, BERTIL TAKMAN oeh C. G. WIDSTRAND.

Museiassistenten docenten SIGVALD LINNÉ har utfört samma arbete som tidigare oeh deltagit i ordnandet av årets tillfälliga utställning (nämnd nedan). Vid den 30. Internationella amerikanistkongressen i Cambridge 18/8—23/8 var han Sveriges och Vetenskapsakademiens representant. I samband härmed och under semesterresa företog han museistudier i Köpenhamn, Hamburg, Bremen, Amsterdam, Leiden, Rotterdam, Paris oeh London.

E. o. museiassistenten docenten GÖSTA MONTELL har haft samma arbetsuppgifter som under föregående år: uppsikt över de asiatiska samlingarna, konserveringen, den interna bokföringen m. m. Omordnande i vissa delar av de permanenta visningslokalerna samt montering av den tillfälliga utställningen har skett efter hans anvisningar. Under sin semester besökte han museer i Tyskland, där särskilt Das deutsche Ledermuseum i Offenbach och Museum für Völkerkunde i Berlin oeh Hamburg studerades.

Museibiträdet fröken Ingeborg Törnblom har handhaft samma mångskiftande och krävande arbeten som under tidigare år. Det är ytterst svårt för henne att hinna med alla sina göromål och många av dem kunna ej utföras av annan person.

Fru Törnberg har renskrivit kataloger m. m., katalogiserat några afrikanska samlingar och i samband därmed bestämt föremål.

Museibiträdet Gunnar Nykvist jämte hantverkaren Gösta Holm och värmeledningsskötaren Alf Attersand ha utfört montering och snickerier i de permanenta och tillfälliga utställningslokalerna. De ha även under hr Nykvists ledning verkställt erforderlig utrymning i utställningslokaler och båthus med anledning av Byggnadsstyrelsens arbeten därstädes, nämnda ovan, samt utfört omflyttning i byggnad 4 för magasinering där av det material från Mexico, som ej fick plats i den stora mexikanska utställningen i Liljevalchs konsthall. Härtill komma konserveringsarbeten, den årliga tillsynen av malsaker, fotografering (hr Nykvist) m. m.

Arkivarbetarna: professor Laurell har fortsatt bearbetningen av sitt australiska material, katalogiserat ett flertal samlingar samt utfört översättningar till engelska. Hr Larsson, fru Lepik och kapten Tomson ha skött samma arbeten som föregående år och fru Wiking-Olsson har huvudsakligen varit verksam i bildarkivet med uppklistring och registrering.

Fil. kand. Bo Sommarström har hela året haft arbetsplats i museet. Han har bearbetat Hedin-expeditionens arkeologiska material från Edsengol-området samt museets kinesiska verktyg för träarbeten (del av lic.-avhandling). Fil. kand. C. G. Widstrand har behandlat institutionens stridsyxor och yxor som värdighetstecken och kultobjekt från Afrika.

Samlingarna.

Gåvor i form av föremål.

Accessionen genom gåvor har varit mycket god under året.

Afrika.

H. M. Konungen har behagat förära en kultyxa *(tsanga)* från karanga-folket i Syd-Rhodesia, använd av en medicinman för bortjagande av onda andar m. m. Hans Majestät fick yxan på sin 70-årsdag som gåva från den afrikanska lutherska kyrkan i S. Rhodesia. Den överlämnades i audiens av dess ordförande, karanga-mannen pastor Josia Hove. Andra gåvor av Konungen nämnas nedan.

Pastor Hove har genom diakon Erik Johansson och professor

Gustaf Bolinder skänkt en huvudprydnad av strutsfjädrar som komplement till en av B. 1949 till museet hemförd medicinmansutrustning från karanga.

Ett synnerligen värdefullt och ovanligt förvärv har gjorts genom de ca 300 föremål från tubu (teda)-folket i Tibesti i östra Franska Sahara, som forskningsresanden Gösta Moberg överlämnat ur den etnografiska samling, han gjorde under över ett års vistelse där (1951—1952), varunder han besökte olika delar av landet, även sådana, som alltjämt torde vara ganska okända t. o. m. för de fåtaliga, franska administratörerna i Tibesti. Han synes ha hopbragt en nästan fullständig samling belysande tubus kultur: husgeråd (korgar och andra flätningsarbeten i olika tekniker, lerkärl, föremål av trä, skinn och läder), hyddmodeller, pack- och ridsadlar (de för kvinnor i modell) m. m. för transport med kamel, verktyg och åkerbruksredskap, fällor, vapen, kopphorn, leksaker, amuletter och prydnader (av metall, sten m. m.). Några föremål må särskilt nämnas: kastknivar (detta afrikanska vapens nordligaste utbredningsområde) av järn men även sådana helt av trä; kvinnovapen, ss. ett träsvärd samt järndolkar. Tubukvinnan har en aktad ställning, ett förislamskt drag. Intressant är även en gammal järnhjälm, av europeisk typ (morion) men kanske förfärdigad i Afrika. En tuaregsadel med vacker läderornering är tubukrigsbyte från tuareger i Air.

Utom i Musée de l'Homme i Paris, som lär äga ca 230 föremål från Tibesti, synes dettas befolkning ej vara representerad i etnografiska museer.

Hr Moberg har vidare hemfört samlingar från Franska Ekvatorialafrika, av vilka museet också torde komma att få en del.

Missionssekreterare Hjalmar Brundin, Svenska Kyrkans Missionsstyrelse, Uppsala, har överlämnat en ryssja och en prydnadskam från shashi-folket på ön Ukerewe i Viktoriasjön.

Museets samlingar från Belgiska Kongo (Kongostaten) utökas då och då med material, hopbragt av svenskar, som haft sin verksamhet därute. Sålunda har f. d. envoyén m. m. Hugo von Heidenstam förärat 18 vapen (spjut, kastknivar, dolkar) från olika delar av Kongo, samlade av givarens morbror, sjökaptenen greve Nils Henning Cronstedt, död som hamnkapten i Boma 1890. Han kom till Kongo 1886.

F. d. lokmästaren Nils Ch. Nihlén har skänkt 10 etnografiska föremål från Kongo, bl. a. en såg från bangala och en typisk kniv med böjd spets från mangbetu, jämte Kongostatens flagga och en »medalj», värdighetstecken för en av staten erkänd infödd hövding. Föremålen hemfördes av givarens svåger, sjökaptenen C. H. Lindström, som kom till Kongo 1909.

Mr. Bernard E. B. Fagg, Government archaeologist i Nord-Nigeria, en gammal bekant till föreståndaren, har efter erhållet

utförseltillstånd (genom köpman Wilhelm Råberg, Köping) skänkt 4 arkeologiska stenyxor från Made Mongu i Platå-provinsen och 10 förhistoriska tennpärlor. De dateras försöksvis till omkr. 500 f. Kr. och hittades vid Ganawarigruvan i Jos-området.

Hr Råberg träffade mr. Fagg under en resa, han 1952 företog i Västafrika. Han ämnar till museet överlämna en del av den etnografiska samling, han då gjorde.

Ingenjör Gunnar Haglund, som 1907—08 vistades i Västafrika, har skänkt 17 etnografiska föremål från Ashanti: svärd, dolkar, en ornerad läderväska, tyger, stora träfat m. m. Av särskilt intresse äro två små stenyxor som hr Haglund fann i jorden på ca 1 m:s djup. De infödda tro, att sådana fallit ned från himlen (»blixtyxor») och använda dem i sin magi.

Fru Anna-Lis Kullenberg, Uppsala, har från den expedition till nv. Afrika, hon under året företog tillsammans med sin man, laborator Kullenberg, överlämnat 6 pipor för rökning av *kif* (hashish) från Marocko.

Nämnas må slutligen att direktör Nils Nessim och professor Gustaf Bolinder preliminärt skänkt huvuddelen av de etnografiska samlingar från herdefolket humbi samt de åkerbrukande ngangela och kioko (chokwe), som B. hopbragte under sin senaste expedition till Angola och som skola utgöra en komplettering av det material därifrån, som han hemförde för ett par år sedan. Samlingarna anlände till museet under våren men kunde av flera skäl ej fördelas före årets utgång.

Asien.

Årets asiatiska gåvor utgöras huvudsakligen av enstaka föremål, av vilka dock flera fylla luckor i samlingarna.

Kina.

Följande gåvor ha överlämnats av:

Kapten Ragnar Götherström och familjen Lannerstierna, ett planschverk med ett stort antal akvarellerade teckningar, föreställande kinesiska jordbruksredskap och verktyg, musikinstrument, skådespelardräkter, smycken, leksaker, spel m. m. Boken torde ha hemförts av superkargören i Ostindiska Kompaniet Wohlrath Tham († 1782);

fröken Judith Hanson, halvfabrikat visande olika stadier vid tillverkning av Peking-lack;

direktör Rolf de Maré och professor Johnny Roosval (ur kvarlåtenskapen efter fru Ellen Roosval, född von Hallwyl), ett jättestort lyckönskningsbroderi med i guld målad inskription;

dr Brynhild Körner, Berlin, kvinnodräkt från ön Hainan be-

stående av rikt broderad jacka med tennprydnader, kjol med bred broderad bård samt skärp vävt i blått och vitt;

herr Ragnar Johansson, buddhistisk sutra med pärm. Enl. uppgift skulle boken hemförts av Thorild Wulff. Tryckstockarna äro daterade Wau Li, femte året (1677);

fru Maude Söderbom, 2 st. moderna kinesiska broderier, utförda av en kinesisk skolflicka i Kalgan omkring år 1935;

herr Olov Duhs, en modern kopia i plast av det välkända läggspelet Hao-Wan;

antikvitetshandlare C. H. Lundgren, en karta över Cantons omgivningar, »Canoeing map of the Canton Creeks 1888».

Japan.

Herr Magnus Månsson har ur kvarlåtenskapen efter sin fader, direktör Martin Månsson, överlämnat 6 dockor, av vilka en visar de olika delarna av en japansk rustning.

Civilingenjör Hans Öström har skänkt ett silvermynt, präglat i Akita-provinsen för ca 200 år sedan. Vikt 35 g.

Indonesien.

Ingenjör Åke Kistner har skänkt transskriptioner till europeisk skrift av de texter, som förekomma i de s. k. *lontar*-böcker (på smala palmbladsremsor ristade balinesiska skrifter), vilka ingingo i hans stora gåva till museet 1938.

Ceylon.

Fru Ellen Thim har skänkt ett stränginstrument med stråke.

Afganistan.

Författarinnan fru Tora Nordström-Bonnier har skänkt broderier, utförda av en nomadkvinna och avsedda att pryda en kvinnodräkt.

Pakistan.

En anonym donator har utökat sina tidigare överlämnade samlingar med ett antal lerkärlsfragment, figurer av lergods, kärl och reliefer av sten m. m.

Persien.

Överstelöjtnant och fru Carl Petersén har skänkt 4 synnerligen dekorativt snidade slevar av trä, vilka användas vid förtäring av »mast» (surmjölk).

Herr Verner Lidvall, Sollefteå, har överlämnat en hjälm med intressant dekoration samt en snidad träfigur.

Amerika.

H. M. Konungen har förärat en yxa av musselskal från trakten av Cartagena, Colombia.

Forskningsresanden Rolf Blomberg har överlämnat arkeologiskt och etnografiskt material från sin senaste expedition till Ecuador. Den arkeologiska samlingen omfattar 44 föremål från Esmeraldas och andra platser och utgöres bl. a. av lerkärl och lerfigurer m. m. De 8 etnografiska föremålen härröra från auca-, cayapa- och yumbo-indianerna.

Fru Dorotea Frey-Broberg har ihågkommit museet med en etnografisk samling, huvudsakligen föremål från hennes barndomshem i Mexico. Den omfattar 53 nummer och utgöres av textilier, leksaker m. m.

Pastor G. D. Carlsson, Tullinge, har skänkt 12 etnografiska och arkeologiska föremål från misquito- och sumoindianerna i Nicaragua, bland vilka han var verksam som missionär 1896—1904.

Forskningsresanden Gösta Moberg har skänkt 19 etnografiska föremål, främst från cariber vid Maroni-floden, gränsen mellan Franska och Holländska Guiana. Han besökte Guiana 1939—1940.

Gåvor ha även lämnats av:

Fru Elsa Laquist, 1 paddel och 5 kalebasskålar från Brasilien, Amazonas-området, hemförda av fil. dr Abraham Roman;

ingenjör B. Forsberg, Borlänge, båge från Brasilien;

anonym givare, form av lergods från Perus kust för tillverkning av del av lerkärl.

Söderhavet.

Även från Söderhavet har H. M. Konungen täckts överlämna gåvor, nämligen 2 stenyxor från Nya Syd-Wales, en d:o från Nya Zeeland, en från Fiji-öarna samt tre yxor av Tridacna-skal från nö. Nya Guinea eller öar utanför kusten. De hemsändes 1909 av dåv. konsuln i Sydney, greve Birger Mörner.

Kabinettskammarherren fil. dr greve Nils Gyldenstolpe och grevinnan Greta Gyldenstolpe ha från sin resa till Nya Guinea 1952 överlämnat 30 etnografiska föremål från Waghidalen, Mt. Hagen-området, i det centrala Nya Guinea: 3 långa, vid spetsens bas hullingförsedda träspjut (männens paradvapen och ceremoniattribut), 2 ceremoniyxor med bila av grågrön skiffer, båge med pilar för strid och jakt, ett magiskt föremål, använt vid den s. k. grisfesten, m. m. Särskilt värdefulla äro två stora målade trasköldar, använda vid strid med spjut, troligen från mbowamb-folket i Mt. Hagen-området. I gåvan ingår 3 arkeologiska föremål av sten: en mortel och två klubbhuvuden.

Inköpta föremål.

Afrika.

I antikaffär i Stockholm har inköpts ett gammalt cylindriskt armband av brons i genombrutet arbete från Benin, Västafrika. Det är sällan, Benin-saker salubjudas i Sverige.

Asien.

Räntemedel från Didrik Bildts fond ha möjliggjort förvärvet av följande föremål: japanskt bokverk i tre delar, innehållande ett stort antal träsnitt, utförda av Hishikawa Moronobu, vilka illustrera olika japanska hantverk och yrken, tryckt 1685; 10 st. träsnittsklichéer samt en praktfull skådespeláredräkt med huvudprydnad och skor.

Museet har vidare inköpt en vacker, rikt ornamenterad puka av brons, troligen från Indokina, en ovanligt väl utförd förgylld *stupa* av brons, vilken tjänat som altarprydnad i ett lamatempel, samt en målad parasoll från Siam.

Amerika.

Av fröken Bodil Christensen, Mexico, har inköpts 18 indianska dräktplagg från olika stammar huvudsakligen i staten Oaxaca, Mexico;

av professor Y. Laurell en liten stenskulptur från Costa Rica, hemförd av professor C. V. Hartman;

från C. H. Lundgrens Antikhandel 2 figurkärl från Perus norra kustland. De förskriva sig från den gamla, s. k. mochica-kulturen;

ur direktör Martin Månssons kvarlåtenskap 4 arkeologiska lerkärl från Peru, av vilka 3 äro från den gamla Nazca-kulturen och 1 av yngre, inkaisk typ. Förvärvade genom gåvomedel från Riksmusei Vänner.

Söderhavet.

Av hr Axel Törnblom har inköpts en klubba från Nya Hebriderna och av professor Y. Laurell en kalkspade från Nya Guinea.

Understöd och penninggåvor.

Ur statsanslaget för utgivande av lärda verk etc. har föreståndaren även detta år tilldelats 600 kronor för fortsatt utgivande av serien »Statens etnografiska museum. Smärre Meddelanden».

Föreningen Riksmusei Vänner har skänkt kronor 200: 76.

A. B. Fox Film har genom direktör Sven Nygren överlämnat 300 kronor och United Artists A. B. 100 kronor.

Gåvor till bildarkivet.

Ingenjör Åke Kistner har donerat ca 4,000 negativ med kontaktkopior, uppsatta i album, samt 231 förstoringar. Över samtliga fotografier har givaren upprättat en utomordentligt noggrann förteckning. Fotografierna, som hr Kistner tog på sin resa till Indonesien 1937—1938, utgöra en värdefull komplettering till framför allt den stora samling från Bali, som K. hopbragte under denna resa och skänkte till museet.

Konstnären Erik G. Wickman har skänkt 8 teckningar, utförda av indianbarn i staten Nayarit, Mexico.

Dr Sven Hedin har överlämnat 48 fotografier från Kina, Nordasien, Ryssland och Kaukasien samt 8 fotografier av skuggspelsfigurer från Kina, tillhöriga Deutsches Ledermuseum, Offenbach a. M.

Gåvor till bildarkivet ha även lämnats av:

professorskan Estrid Fabricius f. Stolpe, Köpenhamn, fotografi av professor Hjalmar Stolpe;

docent S. Linné, 38 skioptikonbilder i färg tagna av forskningsresanden Per Höst, Oslo, och visande indianer i Panamá och Guatemala;

docent G. Montell, fotografi av japansk bondgård i trakten av Kamakura, fotograferad på pojkarnas dag då karpflaggorna äro hissade;

A. B. Nils Nessim, Göteborg, 6 fotografier, interiörer från utställning i Göteborg av G. Bolinders samlingar;

dr A. H. J. Prins, Groningen, 3 fotografier visande båge, pilar och koger från teita-folket, Kenyakolonien;

direktör Gunnar Sahlström, 9 fotografier samt 6 negativ av mongoliska föremål i museets utställning;

dr Toni Schmid, 3 negativ av tibetanska målningar tillhöriga Universitetets Etnografiske Museum, Oslo;

mr James Walton, Maseru, Basutoland, Sydafrika, 2 fotografier och 1 teckning, visande den enbenta vilställningen hos basuto;

fotograf G. Wirén, 2 fotografier från museets visningslokaler.

Fonogramarkivet.

Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research, skänkte genom dr Paul Fejos under föreståndarens besök i New York en större ljudupptagningsapparat för grammofonskivor (Meissner Phono-Recorder, model 9-1065).

Missionären fil. lic. Bertil Söderberg, Dolisie, Congo Moyen, har till museet hemsänt bandupptagningar av musik m. m. från bembe-folket därstädes. Upptagningarna ha möjliggjorts genom

Stiftelsen Lars Hiertas Minnes Fond, som skänkt lic. Söderberg medel till inköp av en Chrestwood magnetofon jämte band. Efter användningen kommer apparaten att tillfalla museet.

Depositioner.

H. M. Konungen har behagat deponera 42 arkeologiska stenföremål, mortelliknande skålar, mortelstötar och klubbhuvuden av olika typer, från trakten av Nondugl, Waghidalen, Mount Hagenområdet, Nya Guinea. Samlingen är skänkt till Konungen av Sir Edward J. Hallstrom, Sydney.

Museet tillhörigt material har under längre eller kortare tid för utställningsändamål deponerats hos:

A. B. Nils Nessim, Göteborg, 108 föremål från Angola ur prof. G. Bolinders samlingar;

Helsingfors Konsthall, för en utställning av »Mexikansk folkkonst och grafik», 85 etnografiska och arkeologiska föremål från Mexico; Universitetsbiblioteket, Helsingfors, 1 större tibetanskt bokverk;

Canadas legation, 12 föremål från indianer på Nordamerikas västkust;

Borlänge Kultur- och Industrimässa, 55 föremål, huvudsakligen från prärieindianerna;

Hantverksföreningens utställning i Katrineholm, 3 föremål från Kina;

Liljevalchs Konsthall, för uställningen »Mexikansk konst», 1 gravurna och 2 arkeologiska lerkärl från Mexico;

De Blindas Dag, 22 föremål från Östafrika;

professor Gustav Boestad, Tekniska Högskolan, 1 kinesisk armborstpil;

professor Mårten Stenberger, 11 silverföremål från Turkistan, Mongoliet och Kina;

A. B. Esselte, 7 föremål från Sierra Leone.

Boksamlingen.

Museets boksamling har tillväxt genom byte med egna publikationer, gåvor och några inköp.

Skrifter från utländska institutioner etc.:

University of New Mexico, Albuquerque; Generalguvernören för Algeriet, Alger; Koninklijk Instituut voor de Tropen, Amsterdam; University of Michigan, General Library, Ann Arbor; University of Michigan, Museum of Anthropology, Ann Arbor; Gemeente Museum, Arnhem; Baroda Museum and Picture Gallery, Baroda; Universidad del Atlántico, Barranquilla; Ciba Zeitschrift, Basel; Seminar Schöneck, Beckenried; University

of California Press, Berkeley; Museum für Völkerkunde, Berlin; Instituto Etnológico y de Arqueología, Bogotá; University of Colorado, Boulder; Institut d'Etudes Centrafricaines, Brazzaville; Anthropologická společnost, Brno; Knihovna Moravského Musea, Brno; Instituto de Antropología, Universidad de Buenos Aires, Facultad de Filosofía y Letras, Buenos Aires; National Museums of Southern Rhodesia, Bulawayo; Carnegie Institution of Washington, Department of Archaeology, Cambridge, Mass.; Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University, Cambridge, Mass.; South African Museum, Cape Town; Comisión Indigenista, Ministerio de Justicia, Caracas; Sociedad Interamericana de Antropología y Geografía, Caracas; Chicago Natural History Museum, Chicago; The University of Chicago Press, Chicago; Universidad de Santo Domingo, Ciudad Trujillo; Instituto de Antropología da Universidade, Coimbra; Instituto Etnológico y de Arqueología, Colombia; Colombo National Museum, Colombo; Institut Français d'Afrique Noire, Dakar; I. C. Wittich Verlag, Darmstadt; Denver Art Museum, Denver; Rivista di Scienze Preistoriche, Firenze; Società Italiana di Antropologia e Etnologia, Firenze; Deutsche Gesellschaft für Kulturmorphologie E. V., Frankfurt am Main; University of Florida Library, Gainesville; Musée d'Ethnographie, Genève; Instituto de Antropología e Historia de Guatemala, Guatemala; Instituto Indigenista Nacional, Guatemala; Sociedad de Geografía e Historia, Guatemala; Ecole Française d'Extrême Orient, Hanoi; Museum für Völkerkunde der Universität, Kiel; Sudan Notes and Records, Khartoum; Museet på Koldinghus; Sarawak Museum and Library, Kuching; Nationalmuseet, Köpenhamn; Nationalmuseets Etnografiske Samling, Köpenhamn; Redaktionen af Femte Thule Expeditions videnskabelige arbejder, Köpenhamn; The Government Printer, Lagos; Rijksmuseum voor Volkenkunde, Leiden; Biblioteka Akademii Nauk SSSR, Leningrad; Institut Français d'Etudes Andines, Lima; Museo Nacional de Historia, Lima; Junta das Missões Geográficas e de Investigações Coloniais, Lissabon; Rhodes-Livingstone Museum, Livingstone; Royal Anthropological Institute, London; Colonial Social Science, Research Council, London; Messrs. Faber and Faber Ltd., London; The Museums Association, London; The Universal Publishers Ltd., Lucknow; The Manchester Museum, Manchester; The National Museum of Victoria, Melbourne; American Anthropological Association, Menasha; Instituto Indigenista Interamericano, México; Instituto Nacional Indigenista, México; Sociedad Mexicana de Antropología, México; Milwaukee Public Museum, Milwaukee; Fundamentalnaja Biblioteka Akademii Nauk SSSR, Moskva; Museum für Völkerkunde, München; Rivista di Etnografia, Napoli; Yale University, New Haven; Yale

University, Department of Anthropology, New Haven; The American Museum of Natural History, New York; Henry Schuman, Inc., Publisher, New York; Wenner-Gren Foundation for Anthropological Research, New York; National Museum of Canada, Ottawa; Pitt Rivers Museum, Oxford; Fondation Nationale des Sciences Politiques, Paris; Société des Africanistes, Paris; Société des Américanistes, Paris; Société d'Ethnographie Française, Paris; Société d'Ethnographie de Paris, Paris; Museum of Oriental Ethnology, The Catholic University of Peking; The University Museum, Philadelphia; Junta de Provincia do Douro-Litoral, Porto; Antropos-Institut, Posieux-Froideville; Polish Anthropological Association, Poznań; Société Polonaise d'Ethnologie, Poznań; Man in India, Ranchi; Pontificio Museo Missionario Etnologico, Rom; Scuola di Studi Storico-Religiosi della Università di Roma, Rom; Museum voor Land- en Volkenkunde en Maritiem Museum »Prins Hendrik», Rotterdam; Société des Etudes Indochinoises, Saigon; The Southern Rhodesia Native Affairs Department, Salisbury; School of American Research, Museum of New Mexico, Santa Fé; Museu Paulista, São Paulo; Administration Eusko-Jakintza, Sare; Sydafrikanska Unionens legation, Stockholm; Musée du Congo Belge, Tervuren; The Japanese Society of Ethnology, Tokyo; Tromsö Museum, Tromsö; Catholic Anthropological Conference, Catholic University, Washington; Museum für Völkerkunde, Wien.

Publikationer från svenska institutioner etc.;

Ett särskilt omnämnande förtjänar här Codex Borgia (utgiven av Eduard Seler), 3 vol., Berlin 1904—1909, som överlämnats av Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademiens bibliotek.

Armémuseum; Ciba-Journalen; Eskilstuna Stads Museer; Etnografiska Museet, Göteborg; Folklivsarkivet, Lund; Generalstabens Litografiska Anstalt; Hedinexpeditionen; Humanistiska Fonden; Hälsingborgs Museum; Jönköpings Läns Hembygdsförbund; Konstfackskolan; Kulturhistoriska Museet, Lund; Livrustkammaren; Malmö Museum; Nationalmuseum; Naturhistoriska Riksmuseum; Riksmuseets evertebratavdelning; Riksmuseets mineralogiska avdelning; Nordiska Museet; Norrbottens Läns Hembygdsförening, Luleå; Riksdagsbiblioteket; Stadsmuseet; Statens Sjöhistoriska Museum; Stockholms Stads Statistiska Kontor; Svensk Skoltidning; Svenska Institutet; Svenska Mongol- och Japanmissionen; Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi; Tekniska Museet; Uppsala Universitets Geografiska Institution; Vetenskapsakademiens Bibliotek; Vitterhetsakademiens Bibliotek; Örebro Läns Hembygdsförbund; Örebro Läns Museum; Örebro Missionsförening; Östasiatiska Samlingarna.

Följande enskilda personer ha överlämnat skrifter:

Dr. A. Aiyappan, Madras, prof. W. R. Bascom, Evanston,

dr H. Damm, Leipzig, dr H. Draws-Tychsen, München, dr Paul Fejos, New York, prof. P. K. Gode, Poona, prof. M. Gusinde, Washington, dr J. von Hauenschild, Córdoba, dr Robert F. Heizer, Berkeley, dr Siegbert Hummel, Leipzig, prof. G. Höltker, Posieux-Froideville, dr M. D. W. Jeffreys, Johannesburg, prof. W. Koppers, Wien, dr Léon Pales, Paris, prof. Wilhelm Schmidt, Posieux-Froideville, prof. A. Serrano, Córdoba, mr. P. L. Shinnie, Commissioner for Archaeology, Kharthoum, dr Niilo Valonen, Turki, dr R. Nebesky de Wojkowitz, Kalimpong. — Herr A. Anisimows, hr Felix Bryk, riksantikvarie S. Curman, fil. stud. Lennart Engström, doc. B. Hubendick, doc. Sture Lagercrantz, Uppsala, doc. C. J. Lamm, Uppsala, missionär J. E. Lindberg, prof. G. Lindblom, doc. S. Linné, doc. Bertil Lundman, Uppsala, direktör Erik Malmström, intendent Ernst Manker, doc. G. Montell, författarinnan Tora Nordström-Bonnier, minister Axel Paulin, dr. phil., fil. lic. Ivar Paulson, grevinnan Mary von Rosen, Sparreholm, fil. kand. Bo Sommarström, doc. Harry Tegnaeus, Uppsala, fil. stud. fru Gerda Törnberg.

Tillfällig utställning.

Den 11 december öppnades en tillfällig utställning, »Mexikanska folkdräkter» m. m. Museets äldsta etnografiska samlingar från Mexico förskriva sig från slutet av 1890-talet. Stora nyförvärv ha gjorts särskilt under de senaste 20 åren och samlingarna torde nu vara de i sitt slag mest betydande i världen.

Besökande.

Följande forskare ha under året arbetat i museet:

Fil. dr Toni Schmid har studerat tibetanskt måleri och tibetansk litteratur.

Dr Pentti Aalto, Helsingfors, har utarbetat en vetenskaplig katalog över det mongoliska biblioteket. Den skall utkomma 1953 i Hedinexpeditionens publikationsserie.

Bland utländska besökande i studiesyfte må nämnas:

Hr Jorge R. Acosta, Mexico D. F., prof. Luis Aveleyra A. de Anda, Mexico D. F., hr Baltzar Bolling, Grand Haven, U. S. A., Mexicos minister i Sverige Gilberto Bosques och hr Gilberto Bosques, cand. mag. Martha Boyer, Köpenhamn (lackarbeten), prof. A. Caferöglu, Istanbul, hr. K. Carlebach, Carlebach Gallery, New York (primitiv konst), hr F. Chiarini, Milano, dr Annemarie Dahm, Flensburg, Portugals minister i Sverige J. de Deus Battaglia Ramos, fru Estrid Fabricius, f. Stolpe, Köpenhamn, prof. C. G. Feilberg, Köpenhamn, fil. stud. Klaus Fer-

DINAND, Köpenhamn, hr FERNANDO GAMBOA och fru SUSANA GAMBOA, Mexico D. F., hr ALAIN GHEERBRANT, Paris, bergsrådinnan MAIRE GULLICHSEN, Helsingfors (Mexico), dr EDWIN L. GUSTUS, Chicago (Mexico), legationsrådet C. GUTIERREZ-MACÍAS, författaren HEINRICH HARRER, Kitzbühel, Österrike (Tibet), prof. SVERRE HOLM, Oslo, författaren PER HÖST, Oslo, sekreteraren vid japanska legationen Takakiyo Ito, konstnären KANWAL KRISHNA, Indien (tibetanska målningar), fröken ANNA-LIISA KUKKAMÄKI, Helsingfors, dr ERNST MENGIN, Köpenhamn (Mexico), författaren FRITZ MÜHLENWEG, Allensbach/Bodensee, dr S. R. NATVIG, Oslo, hr ERLING NERBY, Oslo (Mexico), envoyén dr R. NUMELIN, Wien, hr ALFONSO ORTEGA, Mexico D. F., prof. dr PETER PAULSEN, Stuttgart, dr KNUT PIPPING, Åbo, hr WEBSTER PLASS, Nassau, Bahamaöarna, arkitekt E. PRATINI, Los Angeles (japansk rumsinredning), dr GEORGE I. QUIMBY, Chicago (Alaska), hr V. M. REYES, Mexico D. F., arkitekt EDUARDO ROBLES, Mexico D. F., stadsarkivarien HALLVARD TRAETTEBERG, Oslo, lektor E. VERNAA, Köpenhamn, hr TATSURO YAMAMOTO, Tokyo, hr Y. YASUBA, Japan, museumsinspektören JENS YDE, Köpenhamn (Mexico).

Svenska besökande:

H. M. KONUNGEN.

Fil. lic. EFRAIM ANDERSSON, Uppsala (Afrika), intendenten konstnären YNGVE BERG (japanska teckningar), prof. G. BOLINDER (Afrika), fröken GÄRDA CHAMBERT (kaliforniska korgar), författaren fil. kand. BENGT DANIELSSON (Tuamotuöarna), direktör ROLF DE MARÉ (musciteknik), dr och fru TOR ENGESTRÖM (nordafrikanska textilier och afrikansk skulptur), kand. LENNART ENGSTRÖM (Mexico), ingenjör ROBERT ENGSTRÖM (totempålar), doc. ALBERT ESKERÖD, kand. ÖYVIND FAHLSTRÖM (mexikanska codexar), hr och fru LENNART och ANN-MARI FORSBERG (navaho-textilier), intendenten fil. lic. BO GYLLENSVÄRD, tecknaren GÖTE GÖRANSSON (prärieindianer, comancher), konstnären TAGE HEDQVIST (tapatyger), konstnären REINHOLD HOLTERMANN, keramikern fröken INGA HULTGREN (peruansk keramik), intendenten doc. K. G. IZIKOWITZ, Göteborg, lektor RAGNAR JIRLOW, Västerås, cand. phil. K. JUNGKLASS, Göttingen (Mikronesien), generalkonsul SVEN KARELL, Lima, doc. STURE LAGERCRANTZ, Uppsala (Afrika), fil. lic. BIRGIT LAQUIST, Örebro, hr VERNER LIDVALL, Sollefteå (indiska samlingar), keramikern fröken N. LINDBLAD, Gamleby, fil. lic. MARITA LINDGREN-FRIDELL, Uppsala (Peru), fil. stud. ÅKE LJUNGBERG (Afrika), fröken BIRGITTA MALMSTRÖM (Indien), forskningsresanden GÖSTA MOBERG, hr KARL MODÉER, prof. OLALLO MORALES, hovrättsrådet friherre H. J. NORDENSKJÖLD, fru MARIANNE ODQVIST (peruanska lerkärl), fil. dr NILS PALMGREN, minister AXEL PAULIN, fröken ANITA RONGE, Konstfackskolan (afrikansk konst), in-

tendenten Göran M. Silfverstolpe, Eskilstuna, författarinnan Vera Siöcrona (Afrika), prof. Mårten Stenberger (asiatiska silversmycken), prof. Sigfrid Svensson, Lund, doc. Harry Tegnaeus, Uppsala (Afrika), fru Gun Ursing, Uppsala (fällor och fiskredskap), intendenten dr Bo Wennberg (afrikansk konst), arkitekt Torgny Wenne (japansk rumsinredning), envoyé Claes Westring, Lima, konstnären Erik G. Wickman (Mexico), fil. lic. Albin Widén, konstnären Holger J. Wiedesheim-Paul m. fl.

Liksom under föregående år ha de utställda samlingarna demonstrerats för skolklasser. Under vårterminen utfördes detta på uppdrag av Folkskoledirektionen i Stockholm av fil. kand. Bo Sommarström för 92 folkskoleklasser. Ytterligare 42 andra skolklasser, främst från Stockholm men även från landsorten, ha besökt museet. Visningar för en del av dessa och andra grupper ha utförts av assistenterna och i ett par fall av föreståndaren och hr Axel Törnblom.

Bland övriga gruppbesök märkas:

Kongl. Akademi før de skøne kunster, Köpenhamn (teceremonihuset), Arbetarnas Bildningsförbunds konstklubb, Aseas industriskola (elevgrupp), Västerås, Beckmans reklamskola, Berghs reklamskola, Brunssons vävskola, Folkskoleseminariet, Gävle, Handarbetets vänners vävskola, Konstfackskolan, Konstfackskolans keramiker, Københavns Universitets medicinsk-historiske museum, Norrbackainstitutets yrkesskolor, Riksmusei vänner, Runeborgs målarskola, Seminariet för folklivsforskning vid Lunds Universitet, Svensk-Indiska föreningen, Teckningslärareinstitutet, Tekniska Högskolans avdelning för arkitektur (teceremonihuset), Tekniska Högskolans institut för materialbehandling och formlära, Täby kyrkliga missionsförening, Vasastadens socialdemokratiska kvinnoklubb samt en grupp lärare från Paris.

Totala antalet besökande under året var 18,346 eller 1,876 personer mindre än föregående år. Minskningen torde till stor del bero på att inga av Folkskoledirektionen anordnade klassbesök ägde rum under höstterminen.

Publikationer.

Följande skrifter, delvis grundade på material i museet, ha utkommit under året:

Björkman, Gunvor, Textil från en svunnen kultur. Ord och Bild nr 10. Stockholm 1951. 7 s., 4 fig.

Lazarus, M., Eine kleine Abwechslung. (Übersichten und Fortbildung.) Ur Deutsche Zahnärztliche Zeitschrift, 7. Jahrg., Heft 14. München, 15. Juli 1952, 7 s., 6 fig.

Linné, S., Fornperuansk målarkonst. Arkeologiska forskningar och fynd. Stockholm 1952. 10 s., 7 fig.

——, Archaeological problems in Guerrero, Mexico. Ethnos 1952. 7 s., 3 fig.

——, Mexikansk konst. Liljevalchs Konsthall, Katalog nr 201. Stockholm 1952. 45 s.

Montell, G., Archaeological research in Central Asia by the Sven Hedin expedition. Ethnos 1952. 14 s., 7 fig.

——, Mexikansk forntid. Konstrevy, Årg. XXVIII, h. 4—5. Stockholm 1952. 14 s., 25 fig.

——, Kinesiska pappersgudar. Grafiskt Forum, nr 9, sept. 1952. 1 s., 2 fig.

——, F. A. Larson från Tillberga, hertig av Mongoliet — en färgstark svensk. I F. A. Larson, Bland vargar och rövare i Mongoliet. Uppsala 1952. 9 s.

Osten H. H. v. d. Geschnittene Steine aus Ost-Turkestan im Ethnographischen Museum zu Stockholm. Ethnos 1952. 60 s., 3 pl., 2 fig.

Schmid, T., The Cotton-clad Mila. The Tibetan poet-saint's life in pictures. The Sino-Swedish Expedition, Publ. 36, VIII. Ethnography 5. Stockholm 1952. 126 s., 30 pl., 1 färgpl., 3 fig.

Skallsjö, S., Hsia. Ethnos 1952. 9 s., 5 fig.

Tegnaeus, H., Blood-Brothers. An ethno-sociological study of the institutions of blood-brotherhood with special reference to Africa. The Ethnographical Museum of Sweden, Stockholm, New Series, Publication No. 10. Stockholm 1952. 181 s., 20 fig., 2 kartor.

El ciudado de la boca y dientes en el México antiguo. Revista Roche, Vol. IX, núm. 45. Montevideo 1952. 20 s., 3 fig. Uppsats utan författarnamn.

Tidskriften Ethnos, vars årgång med nådigt tillstånd tillägnats H. M. Konungen, har utkommit med 217 s., 1 pl. och 62 fig.

Gerhard Lindblom.

Föremål från Tubu-folket, Tibesti. Kastkniv; kastvapen av trä (t. h.); träsvärd, kvinnovapen (i mitten).
(Ur Gösta Mobergs gåva.)

Hjälm av europeisk typ (marion). Tubu-folket, Tibesti.
(Ur Gösta Mobergs gåva.)

Persisk hjälm, vars framsida är utformad till ett ansikte i svag relief. Dessutom dekorerad med inskriptioner och legendscener.
(Gåva av Verner Lidvall, Sollefteå.)

Figurer av bränt lergods. Fornfynd från Indusdalen, Pakistan.
(Gåva. Donator önskar vara okänd.)

Målad träsköld, Nya Guinea, troligen från mbowamb-folket, Mt. Hagen-området. L. 139 cm.
(Ur greven och grevinnan Nils Gyldenstolpes gåva.)

Uppsala 1953. Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB 534214